

Beste Antropologen,

Voor je ligt de 'Uit 't Veld' met verhalen uit zowel 2015-2016 als 2016-2017. Zoals ieder jaar zijn een stel antropologen voor hun afstuderen naar binnen-, en buitenland gegaan om écht antropologisch veldwerk te doen. In dit boek staan een aantal van hun ervaringen. Dit is een kleine greep uit de verscheiden reizen die dit jaar zijn gemaakt. Heel veel lees plezier en misschien haal je er inspiratie uit voor je eigen veldwerkonderzoek.

Liefs,

Roxane Kroon

Commissaris onderwijs 2015 – 2016

Selma Blanken

Commissaris onderwijs 2016 – 2017

Inhoudsopgaven

- St. Louis (U.S.A.) – Thirza Andriessen p. 3
- Guatamala – Joanne Ligtermoet p. 6
- Glasgow – Matthias Schmal p. 9
- Cedar Falls (U.S.A.) – Vincent Walstra & Florian Albronda p. 10
- St. Louis (U.S.A.) – Eline Morsink p. 12
- Isle of Lewis – Roos Scholten p. 14
- Jeruzalem – Tessa de Jonge p.16
- Volendam – Marijn Helsloot p.17

Wie: Thirza Andriessen

Waar: St. Louis

De onvoorspelbaarheid van het veld

Het is zaterdagochtend half 8 in St Louis (Missouri, Verenigde Staten) wanneer Eline's wekker gaat. Een kwartier later gaat mijn wekker, al maakt dat eigenlijk niks uit, want wanneer Eline wakker wordt, word ik ook wakker. We slapen namelijk gedurende 11 weken in dezelfde kamer in een tweepersoonsbed van 1.40 meter breed. We slapen niet alleen in deze kamer; we eten, schrijven en kijken series vanuit dit bed. Een goede samenwerking met iemand die je volledig vertrouwd en waar je jezelf bij kan zijn, is tijdens ons veldwerk nog belangrijker geworden dan ik van te voren had kunnen voorspellen. Doordat tijdens onze eerste dagen na aankomst al bleek dat het te gevaarlijk is om hier, vooral 's avonds, alleen op pad te gaan, hebben wij besloten ons veldwerk geheel samen te doen.

Al is St. Louis en de wijk waarin wij wonen minder veilig dan wij voorzien hadden, toch vallen andere aspecten juist nog positiever uit dan ik had durven voorspellen. Zo blijken er in onze wijk erg veel activisten te wonen. Iedereen die we vertellen dat we bij *Cherokee street* wonen en naar St. Louis zijn gekomen om onderzoek te doen naar het activisme tegen racisme, reageert met '*you have just come to the right spot!*'. Ik zal nooit met zekerheid kunnen zeggen of dit kwam door een goede voorbereiding of dat hier ook een beetje geluk bij komt kijken. Iedere week vinden er drie of vier evenementen plaats in onze wijk die onderdeel zijn van de strijd tegen racisme in St. Louis, zoals *Poetry Slams*, *Fundraiser Events*, een *March* en *Black Cinema*. Op alle andere dagen zijn er op andere plekken in de stad interessante activiteiten te doen voor ons onderzoek. Hierbij was de eerste maand van ons veldwerk, februari, ook nog eens *Black History Month*, waardoor er nog extra activiteiten te doen waren. We hoeven ons dus geen moment te vervelen en kunnen onze onderzoeksgroep gemakkelijk vinden. Daarbij blijken de activisten in St. Louis een redelijk afgebakende groep te zijn, waarbij iedereen elkaar via via wel kent. Doordat het een duidelijke groep is, lukt het ons om zelfs binnen een grote stad als St. Louis een beetje *insider* te worden binnen onze onderzoeksgroep. Tegenwoordig begroeten we meerdere bekenden bij ieder evenement.

Nadat Eline en ik zijn opgestaan, zijn we om 9 uur klaar om naar het café te gaan waar we een afspraak hebben met een van onze informanten. We hebben echter al drie keer eerder met deze persoon proberen af te spreken en weten onderhand dat de kans redelijk groot is dat als hij op de ochtend van de afspraak niks van zich laat horen, hij waarschijnlijk niet op komt dagen. Aangezien hij ook deze ochtend nog niet terug ge-sms't heeft, besluiten we thuis te wachten op een reactie voordat we naar het café vertrekken. Ook dit is deel van het veldwerk en het leven als antropoloog. Je bent afhankelijk van je informanten om goed onderzoek te kunnen doen en hebt vaak geen keus dan flexibel zijn ten opzichte van je informanten. Ik besef me deze ochtend dan ook weer goed dat onze informanten in principe niet veel belang hebben bij de interviews. Hierdoor ben ik extra dankbaar voor alle mensen die ons hier zo hartelijk ontvangen en ons zo graag helpen zonder enig eigenbelang. Want al hebben we wat moeite met afspreken met de informant van deze ochtend, het merendeel komt gewoon opdagen en wil ons alles vertellen over waar we interesse naar hebben. Ik zie dan ook hoe fijn mensen het vinden wanneer je gewoon luistert naar hun verhalen en interesse hebt in hun leven.

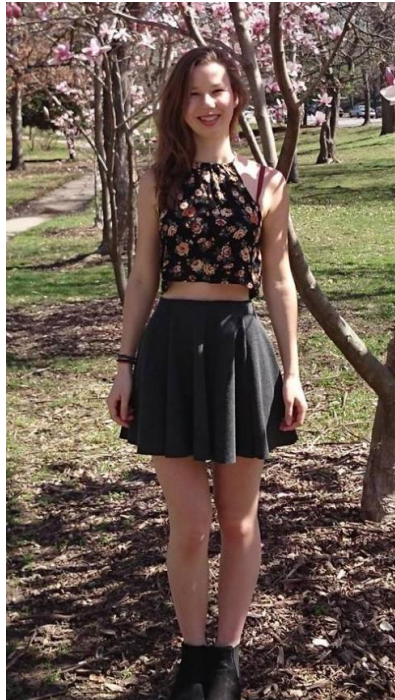
Gelukkig gaan de evenementen bijna altijd door. Nadat we geen contact meer hebben gekregen met onze informant, springen we daarom om half 12 alsnog op onze fiets om 5 minuten later aan te komen bij een gymzaal waar een basketbal wedstrijd plaatsvindt. De basketbal wedstrijd wordt georganiseerd door een lokale politicus. Het is een wedstrijd tussen een team van wijkagenten en een team van buurtbewoners. De wedstrijd is georganiseerd om een betere relatie te creëren tussen politieagenten en inwoners van St. Louis. Een groot aspect van het racisme in St. Louis is namelijk het politiegeweld tegen Afro-Amerikanen. Er zijn in het afgelopen jaar verschillende Afro-Amerikaanse jongeren doodgeschoten door blanke politieagenten, waarbij een duidelijk aanleiding niet altijd aanwezig was. Daarbij horen wij vaak verhalen van Afro-Amerikanen die constant worden aangehouden door politieagenten zonder duidelijk reden. Er heerst veel wantrouwen van beide kanten. Bij de wedstrijd zijn we de enige blanken in het publiek, maar doordat we al redelijk wat mensen kennen die ons verwelkomen met een knuffel, voelen we ons geen enorme *outsider*. We zijn ook al bekend met de rapmuziek van *Future* die constant door de boxen klinkt en proberen leergierig, maar voorzichtig, mee te doen met sommige dansmoves die de Afro-Amerikanen hierop hebben. Na afloop van de wedstrijd wijst een van onze informanten ons de vader van Michael Brown aan en daarna worden we voorgesteld aan de ouders van VonDerrit. VonDerrit was een 18-jarige Afro-Amerikaanse jongen die afgelopen jaar, op 10 minuten fietsen van ons huis, is doodgeschoten door een politieagent. Het blijft heftig om geconfronteerd te worden met hun dagelijkse realiteit, waarin racisme hun leven controleert.

Na de basketbalwedstrijd fietsen we terug naar *Cherokee street* om een *smoothie* te drinken in de zon. We hebben alle interviews die we tot nu toe gehouden hebben al getranscribeerd en kunnen even niks aan ons onderzoek doen. Op dit soort momenten is het een uitdaging om te ontspannen. De avonden vullen we namelijk ook vaak met onderzoek gerelateerde activiteiten. Deze avond worden we om 18:00 opgehaald door een informant, waarmee we naar het St. Louis City Juvenile Detention Center gaan om te kijken naar een Hip Hop Poetry Project van jongeren die in de gevangenis zitten. Het is confronterend om te zien dat al deze jongeren Afro-Amerikanen zijn en het is heftig om de individuele ontmoedigende situaties te horen die ze in hun gedichten beschrijven.

Ontspanning en onderzoek gaat echter ook vaak samen, nog los van het feit dat het soms helemaal niet te onderscheiden is vanwege onze interesse in het onderwerp en betrokkenheid bij de onderzoeksgroep. Wanneer de voorstelling is afgelopen gaan we met onze informant mee naar een huisfeestje. Ons eerste Amerikaanse huisfeestje, gewoon voor ontspanning. Toch blijkt ook dat zelfs activiteiten als deze bij kunnen dragen aan ons onderzoek. Diegene die het huisfeest geeft, zal ons komende week namelijk voorstellen aan een vriendin van haar die ook fanatiek activist is.

Met een voldaan gevoel belanden Eline en ik om 2 uur 's nachts weer in ons vertrouwde tweepersoonsbed. Deze dag liet mij zien hoe belangrijk het is voor een antropoloog om flexibel te zijn ten opzichte van het invullen van je tijd en mee te gaan in wat er op je afkomt. Voordat we echt gaan slapen kleur ik nog even deze dag in op onze kalender. Ondanks de hoognodige flexibiliteit voor een antropoloog in het veld en de onvoorspelbaarheid van iedere dag, geeft de enorme maandkalender die in onze kamer hangt enige structuur. Hierop houden we precies bij wat we gedaan hebben, wat we op de planning hebben staan en hoeveel weken we nog te gaan hebben. Hierdoor houden we goed overzicht over het verloop van ons onderzoek en houden we toch enige controle over het

efficiënt gebruik van onze tijd in het veld. Gelukkig zit dat tot nu toe helemaal goed. Eline en ik hebben besloten er één lange wittebrood fase van de maken.

Thirza Andriessen

Wie: Joanne Ligtermoet

Waar: Guatemala

Bovenop de hoogste berg van Nisnic – dat is meestal hoe we onze woonsituatie omschrijven. Het is een mooie berg, maar de situatie is een tikkeltje onpraktisch. Elke dag begint met een wandeling van ons huis in Nisnic naar het centrum van San Cristóbal Verapaz, iets wat zo'n halfuur duurt. Maar heel weinig Guatemalteken lijken San Cristóbal te kennen. Iedereen die ons er over hoorde vertellen, nam eigenlijk gelijk aan dat het om San Cristóbal de las Casas in Mexico ging. Maar neen.

Wij doen onderzoek naar de Chixoy dam: een stuwdam die in de jaren 80 – tijdens de gewelddadigste periode van het gewapend conflict – gebouwd is. Het is de grootste dam van Centraal Amerika en levert energie aan zo'n 90% van Guatemala. De energie is groen, veilig, goedkoop en schoon. Kortom: het soort ontwikkelingsproject wat Moeder Natuur en de wereld veel goed doet. Wij focussen ons echter op de schaduwzijde van dit project. De inheemse gemeenschappen die rondom de dam en de rivier leven, hebben geleden onder de constructie van de Chixoy dam. Ze hebben land verloren, moesten verhuizen, kunnen het water uit de rivier niet meer gebruiken en leven nu in extreme armoede.

De 33 geaffecteerde gemeenschappen hebben zich verenigd in de organisatie COCAHICH (Coordinating Committee of Communities Affected by the Construction of the Chixoy Hydroelectric Dam) en strijden al jaren voor herstelbetalingen. In 2014 heeft de toenmalige president Otto Perez Molina het Plan de Reparación van COCAHICH ondertekend en in 2015 is men begonnen met de herstelbetalingen. In ons onderzoek focussen wij ons op de gemeenschappen Santa Ana Panquix en Agua Blanca, die bij de gemeente San Cristóbal horen. In deze gemeenschappen zijn wij het vaakst, maar we hebben ook Pacux en Naranjo bezocht en daar mensen geïnterviewd. Pacux en Naranjo liggen in Baja Verapaz, de regio waar men is begonnen met het uitbetalen. Santa Ana Panquix en Agua Blanca liggen in Alta Verapaz, en zij zijn nog altijd aan het wachten op de herstelbetalingen. Tenslotte betrekken wij La Campana ook bij ons onderzoek, omdat zij al jaren een moeizame relatie met COCAHICH hebben en er wel-niet-wel-niet bij horen, waardoor het een interessante toevoeging is.

Omdat wij niet middenin in onze onderzoekspopulatie wonen, moeten we de geaffecteerde gemeenschappen bezoeken. Na ons wandelingetje naar San Cristóbal nemen we een micro-bus naar el Cruce de Santa Cruz en vanaf daar een micro-bus naar el Cruce del Sid. Dan begint het echt leuke gedeelte van de reis: ruim een uur achterin de pick-up staand door de bergen scheuren. Mensen in deze gemeenschappen leven in extreme armoede. Er hebben geen massacres plaatsgevonden, maar men heeft veel land verloren. Vooral in Santa Ana Panquix is dit een probleem, omdat de grond daar erg droog is. Vroeger kon men gewassen verbouwen bij de rivier, maar doordat het water in het stuwmeer steeg, moest men verhuizen en liepen hun vruchtbare gronden onder water. Santa Ana Panquix is een erg bijzondere community: na 1,5 uur rijden door de uitgestorven bergen is daar ineens een helling met 15 huizen. Stenen huizen zijn er niet, maar mensen wonen in kleine houten huisjes. Elektriciteit is er ook niet, en er is één waterbron voor het hele dorp. Dus: het land van deze mensen is door middel van water energie aan het genereren voor 90% van Guatemala – sterker nog: een gedeelte van de energie wordt verkocht aan andere landen – en deze mensen hebben niets?! Hoe dat mogelijk is, is ons nog steeds een raadsel. De technische verklaring is een ingewikkeld verhaal over de gedeeltelijke privatisering van het

nationale elektriciteitsbedrijf (INDE), maar het blijft bijzonder triest dat deze mensen zo benadeeld zijn door deze dam, en er zelfs niet een klein beetje van kunnen profiteren.

Elk bezoek beginnen wij met een gesprek met de president van de COCODE, een soort gemeenteraad gericht op ontwikkeling. We brengen hem een zak broodjes, stellen hem een paar vragen en beginnen dan aan onze tocht alle huizen langs. We zijn meestal met zijn drieën: Tamara, Joanne en gids/vriend Eric. Eric woont in San Cristóbal en zorgt ervoor dat mensen met ons willen praten, aangezien ze vaak erg wantrouwend en gesloten zijn naar buitenstaanders toe - wat niet zo heel gek is, gezien alles wat zij (of hun familie) meegemaakt hebben. Ook helpt Eric ons met het ophelderen van onduidelijkheden na een interview. De mensen die we tot nu toe hebben geïnterviewd in de verschillende gemeenschappen spreken Spaans, maar toch is het soms lastig om de verhalen te begrijpen omdat Spaans meestal niet hun eerste taal is (maar Pokomchi of Achi).

Omdat de gemeenschappen nog steeds wantrouwend zijn tegenover buitenstaanders heeft de president van de COCODE ons gevraagd de interviews niet op te nemen. Om toch zoveel mogelijk informatie te verzamelen verdelen we tijdens de interviews de taken: de één maakt aantekeningen terwijl de ander het interview afneemt. Het is opvallend hoe sommige mensen moeite hebben met het beantwoorden van onze vragen. Soms zeggen ze direct al: "Nee, ik kan geen vragen beantwoorden want ik heb niet gestudeerd". Wij leggen dan uit dat het ons niet gaat om een correcte uitleg van feiten, maar dat we benieuwd zijn naar ervaringen en meningen. Bovendien was er vooral in Agua Blanca een extreem verschil tussen mannen en vrouwen. De meeste mannen in Agua Blanca wisten ons veel te vertellen over de consequenties van de dam en de strijd voor herstelbetalingen, terwijl veel vrouwen zo goed als niks wisten over het hele proces. De president van de COCODE (en tegelijkertijd vertegenwoordiger van COCAHICH in Agua Blanca) zei eerst dat dat kwam omdat vrouwen nooit naar zijn vergaderingen komen, waarin hij uitlegt wat hij heeft gehoord van COCAHICH en wat er gaande is met de betalingen. Volgens hem wees dat niet op een ongelijkheid, maar hadden vrouwen daar gewoon geen zin in. Later kwam hij hier echter op terug en zei dat de meeste mannen niet willen dat hun vrouwen naar die vergaderingen gaan, omdat dat nou eenmaal niet hun zaken zijn.

Het wetenschappelijk blijven is soms moeilijk. Mensen wonen in erbarmelijke omstandigheden en er is niets wat wij kunnen doen. En zelfs al zouden we iets kunnen doen, dat is momenteel niet onze taak. En toch willen we soms heel graag iets terug doen, zeker als mensen zo vriendelijk en behulpzaam zijn naar ons toe. We hebben meegemaakt dat mensen ons bijna wanhopig vroegen of wij met COCAHICH gepraat hadden en of wij dan alsjeblieft konden uitleggen waarom zij nog geen geld gekregen hadden. Bijzonder grote communicatieproblemen dus, maar wij kunnen ook niet zomaar alles doorvertellen wat de mannen van COCAHICH ons vertellen. Dus zeggen we dat we het ook niet snappen (wat in het begin niet eens zo'n grote leugen was). Toch hebben wij wel ervaren - mega-cliché, we weten het - dat mensen het heel erg waarderen dat je naar hun verhaal luistert. Bijna altijd bedanken mensen ons bij het afscheid nemen voor onze komst en leggen ze uit dat niemand ooit naar hen luistert en dat ze zo vereerd zijn dat wij helemaal vanuit Nederland gekomen zijn om met hen te praten.

Ook al heeft de regering haar verontschuldigen aangeboden en ook al zullen veel families veel geld gaan ontvangen (hopelijk), toch hebben wij geleerd dat het voor de meeste mensen nooit genoeg kan zijn, omdat men zoveel verloren heeft. *"Nunca pueden compensar lo que pasó y no podemos regresar al tiempo antes de la construcción"*: ze

kunnen nooit compenseren wat er gebeurd is en wij kunnen nooit terugkeren naar de tijd vóór de constructie [van de dam].

Joanne Ligtermoet

Wie: Matthias Schmal

Waar: Glasgow (Schotland)

Traditionele Frituur Cultuur

Wat is het leukste aan onderzoek doen in het buitenland? De rijke cuisine die je in Nederland alleen maar kan namaken. Daarom geniet ik in Scotland elke dag van de vette mayo op de one-pound-sandwiches van de Tesco en de laag azijn die je op een portie “chips” krijgt. Het is ook een aanrader om bij een pub te gaan eten, waar ze zeer experimenteel zijn met de frituurpan. Ik kan mij ook uren vermaken in de Iceland. Een supermarkt gespecialiseerd in “frozen meals”. Rijen en rijen aan vriezers met voedsel waar je thuis alleen het folie van af hoeft te halen en in de oven of frituurpan hoeft te mikken.

Nu is onderzoek doen natuurlijk niet alleen maar lokale specialiteiten proeven, het is ook werken. Ik loop bijna dagelijks van mijn kamer in het gezellige Ibrox (alias The Ibrox) aan de zuidkant van Glasgow naar de Mitchel Library, een groot Victoriaans gebouw in het centrum van de stad. Hier ben ik het grootste gedeelte van mijn tijd bezig met het uitwerken van mijn eerder geschreven notities. Zeker het uittypen van interviews is een hels karwei, zoals de meesten nog wel zullen weten van het vak MTS-2. Dit wissel ik dan ook af met het kijken van Netflix. Er is hier zeker een groter aanbod dan in Nederland, zeker als je van Britse komedie houdt zit je hier goed. In de middag neem ik soms de subway naar de West end om informanten te ontmoeten in hippe koffietentjes. In het weekend is er vaak een evenement waar ik naar toe ga met een notitieboekje en de goede moed om wat informanten te scoren. Dit gaat niet altijd goed, want het is bijvoorbeeld moeilijk diepe gesprekken te hebben als er een paar meter verder twee doedelzakken en een viool muziek de zaal in pompen. Maar ook dat is participatie.

Ik ben in Glasgow om onderzoek te doen naar de Schots Keltische taal Gaelic, en dan vooral de sprekers ervan. Deze taal wordt door ongeveer twee procent van de Schotse bevolking gesproken, maar er gebeurt veel om dat percentage omhoog te krijgen. Dit onderzoek doe ik samen met Roos, maar zij heeft ervoor gekozen om driehonderd kilometer naar het Noorden op een eiland te gaan wonen. Op de eilanden wordt deze taal namelijk nog het meest gesproken en leren mensen het nog als eerste taal voordat ze een woord Engels leren. In Glasgow is dit niet het geval, maar er is hier wel een gemeenschap van Gaelic sprekers die zeer actief zijn in het levendig houden van hun taal. Er zijn heel veel organisaties die hier mee bezig zijn. Dit doen ze door bijvoorbeeld traditionele muziek concert te organiseren voor Gaelic sprekers en er is bijvoorbeeld een wekelijkse ontmoetingsavond voor Gaelic sprekers om met elkaar de taal te spreken. Dit soort evenementen zijn uitstekend voor het bekende participeren en observeren en gelukkig zijn de mensen heel vriendelijk om mij als niet-Gaelic sprekende leek alles te vertellen over de taal.

Wat mij tot nu toe het meeste is bijgebleven is in de eerste week toen ik naar een “Gaelic-Tronica” concert ging. De laatste act was een band van een groep jongens die op een soort hardcore beat doedelzak en viool aan het spelen waren en een zanger in het Gaelic er overheen aan het rappen was. Ik denk dat ik toen het meest dicht bij een culture shock ben gekomen, ik moest maar weer even afkoelen tussen de Vietnameze loempia’s in de Iceland.

Wie: Vincent Walstra en Florian Albronda

Waar: Cedar Falls (U.S.A.)

Waarom:

Sinds 2012 is in de Verenigde Staten het Blue Zones Project van start gegaan. Dit project richt zich op *sustainable aging* – duurzaam ouder worden – in de VS. Het project speelt in op de hedendaagse ontwikkeling in het Westen, met name in de VS, dat mensen ouder worden dan hun lichaam en geest aankunnen. Als gevolg hiervan stijgt het aantal gevallen van hart- en vaatziekten, obesitas en dementie, gevolgen van het onnatuurlijk rekken van de levensduur. Het Blue Zones Project is ontstaan vanuit een studie naar vijf plekken op de wereld, de Blue Zones, waar de bevolking de hoogste leeftijdsgemiddelden halen vanwege hun culturele gewoonten. Misschien nog belangrijker is dat zij tot op het einde gezond en vitaal zijn in geest en lichaam. Het Blue Zones Project heeft deze mensen bestudeerd en een 'blauwdruk' gevormt die zij in verschillende gemeenschappen willen aanbieden aan de bewoners. Cedar Falls, Iowa, is zo'n gemeenschap. Aan de inwoners van dit stadje de uitdaging om tezamen de blauwdruk van het Blue Zones Project te realiseren en hun omgeving en levensstijl dusdanig aan te passen om een gezond levensklimaat te creëren. Deze *community-based* invalshoek van het project, samen met de missie om de VS gezond te leren leven, trok onze interesse.. Nu zitten we hier en doen we onderzoek naar hoe dit project organisatorisch te werk gaat (Florian) en hoe de inwoners van Cedar Falls deelnemen (Vincent).

Koud weer, warme gemeenschap

Nadat we onze bergschoenen hebben aangedaan, warme trui, thermokleding, muts, sjaal, jas en handschoenen hebben aangetrokken, lopen we naar het afgesproken punt voor ons appartement. Hier worden we zo opgehaald om mee te lopen in een zogeheten Moai. Een Moai is een initiatief dat is overgenomen vanuit Japan, waarbij een groep mensen intensief met elkaar omgaat om een sterke sociale band op te bouwen. Deze groep doet dit door wekelijks op zaterdagochtend af te spreken. Normaal gesproken gaan zij fietsen of wandelen, als er sneeuw ligt komen er sneeuwschoenen aan te pas. En sneeuw ligt er zeker. De wegen zijn weliswaar sneeuwvrij, maar de rest van Cedar Falls is bedekt met een flinke laag sneeuw en ijs. De stoep is nauwelijks te belopen, lopen doe je überhaupt niet in dit weer, dat was de eerste les die we meekregen. In de supermarkt kwam een man naar ons toe om te vragen of wij die jongens waren die hij langs de weg had zien lopen. Dit konden we bevestigen en zijn blik verraadde dat hij dit óf erg dapper, óf erg dwaas vond. Misschien een beetje van beide.

Ondertussen staan we dus tussen de opgehoopte sneeuw langs de kant van de weg te wachten, ach dan maar een paar sneeuwballen naar elkaar gooien. Een informant heeft ons in contact gebracht met één van de deelnemers van deze Moai. Zij komt ons als het goed is ophalen op deze afgesproken plek, maar we hebben geen idee wie we precies moeten verwachten. Voordeel is dat we waarschijnlijk de enige twee personen zijn die langs de kant van de weg staan te wachten op hun lift, ze zullen ons niet over het hoofd zien. Dan stopt er een auto waar een enorm enthousiaste vrouw uitstapt. Zij en haar man groeten ons vriendelijk en nemen ons mee naar de startplek van onze sneeuwschoen wandeltocht. We ontmoeten nog vijf andere deelnemers en vertrekken het bos in.

Cedar Falls is een klein stadje in Iowa, midden Verenigde Staten. Het is een agrarische staat en dit stadje heeft iets meer dan 30.000 inwoners. Iowa staat bekend om de start van

de presidentiële verkiezingen, en daar is dan ook alles mee gezegd. Waar andere staten grote steden of natuurlijke wonderen herbergen, heeft Iowa vooral maïs. De week van aankomst is het erg koud en ligt er veel sneeuw. Het is even wennen, maar de mensen zijn super. Vanaf de eerste dag worden we op sleeptouw genomen door onze informanten en leren we elke dag weer een hoop nieuwe mensen kennen. In eerste instantie is het wat wennen aan de onbekenden die je begroeten met “Heeey, how are you today?” waarop je natuurlijk antwoord “Fiiiine! How are youuu?” met een respons dat het goed of soms zelfs geweldig gaat. Menen de mensen dit? Zijn ze echt zo aardig of is het allemaal show? Toch blijkt nu, na drie weken, dat het vaak menens is. Mensen zijn enorm behulpzaam en erg vriendelijk. Zo ontmoetten we een man in een café, raakten aan de praat en 10 minuten later besloot hij ons twee fietsen te lenen voor de komende acht weken, we konden ze de dag erna ophalen.

Deze vriendelijkheid komt ook tijdens de sneeuwschoen Moai naar voren. Terwijl we door het bos lopen en herten, kalkoenen, een uil en tientallen eekhoorns spotten, komen we allebei van het ene in het andere gesprek terecht. Opvallend, en voor de antropoloog in het veld ideaal, is dat de mensen hier graag vertellen over wat ze denken, doen, wie ze kennen en wat ze je te bieden hebben. Op deze manier rollen we van de ene in de andere meeting en hebben we binnen no-time een behoorlijk aantal informanten. Na de Moai drinken we nog een kop koffie of thee en kletsen wat door. Ze vinden het leuk dat we van alle plekken in de wereld nou net in Cedar Falls terecht zijn gekomen voor ons onderzoek, dat maakt ze toch wel trots en draagt waarschijnlijk bij aan alle behulpzaamheid en interesse in ons onderzoek. We vertellen hen dan dat we onderzoek doen naar het Blue Zones Project, een landelijk project dat in onder andere Cedar Falls is neergestreken, dat zich richt op het creëren van een gezonde levensstijl. De opgerichte Moais zijn hier een onderdeel van. Inmiddels is de sneeuw al vrijwel weggetrokken. De platte omgeving, dorpse sfeer en het wisselvallige klimaat (met de bijkomstige dagelijkse gesprekken over het weer) doen enigszins Nederlands aan. De roots van de mensen ligt dan ook vaak in Nederland, Duitsland of Denemarken wat ons weer raakvlakken geeft met de lokale bevolking. Gelukkig zijn er de kleine courgettes voor \$2,50, het aankomende baconfestival, de opmerking dat we in de nabij liggende stad een pistool nodig zullen hebben (weliswaar een grapje), de fietsonvriendelijkheid, college basketball, en de Walmart er om ons er aan te herinneren dat we toch echt in de VS zijn. Cedar Falls is zeker niet de meest exotische plek waar een antropoloog naar toe kan gaan, maar ben je op zoek naar vriendelijke mensen en het ‘local’ Amerikaanse leven, dan zit je hier zeker goed. Nu nog hopen dat de sneeuwstorm, die zich hier tot en met mei kan melden, dit jaar voorbij waait.

Vincent Walstra

Florian Albronda

Wie: Eline Morsink

Waar: St. Louis

Fietsend door St. Louis

Nog even onze tas checken. Huissleutel, recorder, Amerikaanse mobiel, Nederlandse mobiel. Klaar om op onze geleende fietsen te stappen. Een zilveren mountainbike en een groene cruiser. Het is hooguit tien minuutjes fietsen naar het activistencafé. Dit fietstochtje maken we bijna dagelijks. In vijf en halve week hebben we onze plek in het verkeer van St. Louis al goed gevonden: gewoon voorsorteren tussen de auto's. We zijn nu precies op de helft van onze tijd in de Verenigde Staten en dus ook van ons veldwerk. Naast onze plaats in het lokale verkeer, hebben we ook onze weg gevonden naar de goedkoopste supermarkt, het lekkerste brood en zelfs naar het winkelcentrum in een van de suburbs.

St. Louis is een stad met ruim 300.000 inwoners. Qua inwoners dus te vergelijken met Utrecht. Het verschil is dat St. Louis bekend staat om haar leegstand en Utrecht juist om haar woningnood. Het is dan ook volkomen normaal dat we op ons korte fietstochtje huizen tegenkomen met ramen die zijn dichtgetimmerd met houten platen. Deze platen zijn beplakt met aanplakbiljetten waarop staat "no trespassing or loitering, violations will be prosecuted". Verder staan in veel voortuinen borden met daarop "Black Lives Matter". De mensen in onze wijk zeggen dat het er allemaal erger uit ziet dan dat het is. We krijgen echter ook veel waarschuwingen van mensen die zeggen dat we goed moeten oppassen voor onze veiligheid, en dat we toch niet in de beste buurt wonen. Het zegt immers genoeg dat er bij een winkel niet wordt gezegd: "tot ziens", maar "be safe".

Na een kort fietstochtje komen we aan bij het café. We worden begroet door mensen achter de bar en aan de bar. We zijn al echte stamgasten hier. We blijven even staan kletsen en zoeken dan een plekje. Soms kiezen we een tafel bij een stopcontact, zodat we onze interviews kunnen transcriberen. Het is immers goed om ons gezicht te laten zien in plaats van alleen thuis op onze kamer interviews uit te typen. Echter, vandaag zijn we hier niet om achter onze computers te zitten. We hebben we hier een interview. We proberen een tafeltje te zoeken waar we niet zoveel last zullen hebben van de achtergrondmuziek en deuren die open en dicht gaan.

Een paar minuten later komt de activist binnen met wie we een interview hebben gepland. Ons onderzoek richt zich op antiracisme activisme en motivaties van activisten om betrokken te zijn en blijven bij dit soort activisme. In tegenstelling tot onze gewenning aan het lokale verkeer, raken we, gelukkig, nog maar niet gewend aan de verhalen van activisten. Mensen vertellen ons vaak erg persoonlijke verhalen over het racisme dat zij zelf ervaren. Dit betreft zowel racisme op het persoonlijke vlak als institutioneel racisme. We krijgen, voor de tweede keer vandaag, te horen hoe een activist is mishandeld door verschillende politieagenten tijdens de protesten in Ferguson in 2014. Elke keer blijft het even heftig om te horen.

We merken dat veel activisten hun verhaal graag willen delen. Tegelijkertijd is er een groep hardcore activisten van wie we nog een beetje het vertrouwen moeten winnen. Er zijn in de geschiedenis namelijk geheimagenten geweest die het bevel hadden om te infiltreren in bewegingen zoals de Black Panthers. Het kunnen opbouwen van vertrouwensrelaties, die

noodzakelijk zijn om ons onderzoek succesvol te doen, is mogelijk doordat we hier voor langere tijd zitten. We proberen naar zoveel mogelijk film screenings, informatie avonden en andere meetings te gaan zodat we langzamerhand rapport opbouwen met informanten. Ook zijn we nu bij twee protesten geweest. Een stil protest met kaarsjes voor een man die al 25 jaar onterecht in de gevangenis zit. En een protest tegen Trump's aanwezigheid in St. Louis. Het voelen van de sfeer is onmogelijk te realiseren vanaf een afstand. Het doen van veldwerk is in ons onderzoek dus wat betreft vertrouwensrelaties opbouwen en "being there" zeker van onschatbare waarde.

Na het interview stappen we weer op onze fietsen. We moeten even bijkomen van alle heftige verhalen die onze informanten vandaag met ons hebben willen delen. De machteloosheid die zij constant voelen proberen we even te ontsnappen. Zoals gewoonlijk na een interview zetten we even Netflix aan. Een komedie zonder inhoud, om onze zinnen te verzetten. En terwijl we dit doen, beseffen we ons ten volle dat het een privilege is om de mogelijkheid te hebben om je te kunnen ontdoen van deze zware, slopende strijd tegen racisme. Maar ons (blanke, Europese) privilege gaat verder dan dat. Naast dat we op dit moment Netflix aan kunnen zetten, kunnen we zelfs over ruim een maand weer onze geleende fietsen inruilen voor onze eigen fietsen in Utrecht, terwijl hier de strijd tegen racisme door zal gaan.

Eline Morsink

Wie: Roos Scholten

Waar: Isle of Lewis (Schotland)

Knuffels en klussen op Lewis

Het is 7 uur en naast dat mijn wekker gaat, hoor ik buiten ook de hanen kraaien. Ik heb de hele dag nodig om mijn drukke schema bij te kunnen houden. Ik heb er namelijk voor gekozen om te gaan Wwoofen naast mijn onderzoek naar de betekenis van de Gaelic taal voor mensen op het eiland Lewis in het meest westelijke gedeelte van Schotland. Wwoofen betekent dat ik voor kost en inwoning klusjes doe voor mijn gastgezin. In dit geval renoveer ik samen met mijn hostesse Nona het grote witte hotel aan het eind van de weg. Ik woon in het enige andere huis in dit dorp samen met Nona en haar vader. Het is voor het eerst in mijn leven dat ik in een dorp woon met slechts drie 'gewone' inwoners (waarvan ik er zelf één ben), een hond, negen Hooglanders, twee pony's en vijf kippen, maar het bevalt me wel.

Na ongeveer vijf uur geschilderd, geschuurd en behangen te hebben, kleeft ik me om voor het echte werk. Vandaag heb ik afgesproken met Ann. Haar restaurant opent vanavond voor het toeristenseizoen en ze heeft mij uitgenodigd om bij haar thuis te komen dineren en om te helpen met opstarten. Ik had van tevoren gebeld of ik langs kon komen en toen nodigde ze me meteen uit om te blijven eten of om de komende zaterdag met haar vriendinnen Stornoway in te gaan. Of beide, wat ik maar wilde.

Het is altijd spannend om die stap naar de telefoon te zetten, maar mensen reageren in mijn ervaring eigenlijk altijd open en vrolijk. Vaak verwachten mensen al dat ik op een bepaald moment zou bellen of binnenlopen. Mijn blauwe Ford KA die regelmatig over de eenbaanswegen scheurt valt blijkbaar op. Of tenminste, een onbekende auto in het winterseizoen is een gegarandeerde roddel in een eilandgemeenschap. Dat heeft voor een antropoloog zo zijn voordelen. Als je eenmaal binnen bent, dan rol je van het ene interview in het andere en één informant heeft zelfs het lokale museum speciaal voor mij opengemaakt. Met uitzondering van het museum gaan de deuren hier nooit op slot en vinden de, vaak gepensioneerde, mensen het leuk als je af en toe onverwacht binnenstapt voor een kopje thee met melk en een stapeltje chocolaatjes, biscuitjes en cake. Hoewel je in het begin nog steeds het gevoel hebt dat je in een privé situatie inbreekt, wordt je meteen geaccepteerd. Praten gaat met de ene informant makkelijker dan met de ander, maar dat lijkt me erg menselijk. Het gewoonlijke praatje begint zoals je het overal ter wereld hoort 'Oh darling, how are you today? Och, isn't the weather just terrible?' en dat gaat vaak langzaam over in sentimentele herinneringen aan hoe men vroeger elke dag bij elkaar binnenstapte, hielp op het land en 's avonds samen dronken werd van de whisky.

Het is slechts tien minuten rijden naar Ann, ze woont in één van de meer oostelijke dorpjes van de gemeenschap, net als ik. Terwijl ik bij Ann binnenstap komen er nog twee auto's aangereden. 'Ah, dat is de band voor vanavond!'. Hoe kan het ook anders? Geen ceilidh (dinnerparty) zonder live muziek. Wanneer ik ga zitten krijg ik het welbekende kopje thee. De band, die bestaat uit twee mannen met gitaren, gaat ook zitten en ze beginnen meteen met oefenen voor de opening. Dit berooft mij helaas wel van de mogelijkheid om Ann te interviewen. Een oplossing doet zich snel voor wanneer Ann vraagt of ik haar moeder misschien wil spreken die in het andere gedeelte van het huis woont. Zo ja, dan gaat ze haar

nog een keer proberen over te halen, want ze is nogal verlegen. Ik stem in met haar aanbod en wanneer ze terugkomt heeft ze goed nieuws. Wanneer ik binnenloop in het tweede gedeelte van het huis, zie ik een oude dame op de bank zitten met een pluizig hondje op haar schoot. De televisie staat aan zonder geluid en ze houdt een breiwerkje in haar handen. Ze lacht verlegen als ik binnenkom, maar als ik eenmaal met haar aan de praat raak komt ze los. Ze vertelt dat ze door haar ziekte niet veel meer buiten komt en dus niet veel mensen meer ziet. Daarnaast kan ze me veel vertellen over Gaelic op Lewis en haar persoonlijke connecties tot de taal. Zo luistert ze graag naar Gaelic muziek en luistert ze elke zondag naar de Gaelic kerkdienst op haar Ipod. Wanneer ik haar weer verlaat om wat te gaan eten krijg ik een stevige knuffel van haar en de opmerking dat ik snel maar weer langs moet komen, naar mijn idee het grootste compliment dat een antropoloog kan krijgen.

* om privacy redenen heb ik namen geanonimiseerd

Roos Scholten

Wie: Tessa de Jonge

Waar: Jeruzalem

Maar wat nou als je het níet begrijpt?

Op het scherm van mijn telefoon is een foto te zien met kogels en een hoop bloed. De foto is wat donker, maar de kwaliteit is goed. Het is geen nieuwsfoto bij een artikel over een enge plek ver weg. Een paar kilometer verderop is een vriend van een informant gedood door Israëliëse soldaten, bij een inval in zijn huis in Ramallah. Er volgen meer foto's, wederom met bloed en kogels. Zijn lichaam is niet te zien, omdat het nog wordt onderzocht door het leger. Tot woede van zijn familie en mijn informant. Als antropoloog wil je begripvol zijn, je inleven in je informant en je empathisch opstellen. Maar hoe doe je dat in zo'n situatie? Ik heb natuurlijk geen idee hoe het is, als een van je beste vrienden wordt vermoord. En doen alsof, lijkt me al helemaal niks.

Een paar weken later toont mijn telefoon wel een nieuwsartikel. Een Palestijnse vrouw is doodgeschoten bij Damascus Gate, misschien wel mijn favoriete plek hier in Jeruzalem. Als wraak voor de moord op haar zoon had ze geprobeerd soldaten met een schaar aan te vallen, wat ze met haar leven moest bekopen. Geschrokken stuur ik een vriend met wie ik daar regelmatig kom een berichtje. 'Wat bizar hè?', is mijn boodschap. Stomme fout natuurlijk, want voor hem is dit dagelijkse kost en juist niet bizar. Hij legt uit dat hij het schot hoorde, zich omdraaide, de dode vrouw zag en vervolgens rustig doorliep naar huis. Hij moest immers nog studeren; dat begreep ik vast wel. "Of course", typ ik terug, maar daar is weinig van waar.

Opnieuw een paar weken later. Ik loop nu met twee vrienden door Damascus Gate. We gaan op de trappen bij de poort zitten, om even te genieten van de zon en om mensen te kijken. De stemming is ontspannen, tot verderop ineens twee jongens worden aangehouden. Ze lijken qua leeftijd en uiterlijk veel op de twee vrienden naast me. De soldaten tikken met hun geweer de schoenen van de jongens aan, wat betekent dat die uit moeten. Dan met het geweer tegen de ruggen aan. Ook hun shirts moeten uit. In mijn beleving doen de jongens niks, ze zien er enkel Arabisch uit. In Nederland zou mijn linkse milieu hier een *big deal* van maken, maar hier is het opnieuw dagelijkse kost. Ik kijk mijn vrienden aan en hun ogen liegen er niet om. 'Schrijf hier maar over, met je onderzoek', zegt hun blik. Het liefst op zo'n manier dat de hele wereld het leest.

In al deze scenario's lijk ik midden in de actie te zitten. Jeruzalem als conflict-stad: wat waanzinnig spannend om hier als jonge antropoloog te zijn. Maar hoe meer aanslagen zich voordoen, en hoe vaker ik hoor dat familieleden van informanten in de gevangenis zitten, hoe meer ik me ervan bewust word dat ik nog altijd op veilige afstand van de actie zit. Als antropoloog kan je oneindig je best doen om je informanten te begrijpen, maar snappen hoe het is om bang te zijn neergeschoten te worden op je weg naar huis, dat lukt niet. Dat is waarschijnlijk maar beter ook.

Wie: Marijn Helsloot

Waar: Volendam

Op Veldwerk in eigen land

Wanneer aan veldwerk gedacht wordt, fantaseert iedereen al snel over plekken ver buiten Nederland. Wij hebben dit jaar echter gekozen om het onderzoek in Nederland uit te voeren. Ik ben naar Volendam gegaan. “Volendam?!” is meestal de eerste reactie. Nederlands bekendste dorp komt vaak in het nieuws en kent inmiddels vele stereotyperingen.

Enigszins sceptisch ging ik er begin februari heen. Ik had een kamer gevonden in Edam, een klein stadje waar Volendam praktisch aan is vastgegroeid. Fietsend ging ik elke dag op en neer. Eigenlijk probeerde ik alles in Volendam te doen, van de dagelijkse boodschappen tot sporten in de plaatselijke sportschool. Al snel maakte ik kennis met de term ‘jas’, oftewel iemand die niet uit Volendam komt. Als jas moest ik dus gaan participeren in de Volendamse samenleving, die nog steeds erg hecht is. Er komen relatief weinig nieuwe jassen in Volendam wonen en veel Volendammers blijven hun leven lang in het dorp. Dit geldt ook voor de bekende Nederlanders, waardoor je zomaar een BN’er tegen kan komen wanneer je in Volendam bent. Zo ben ik bijvoorbeeld Wim Jonk tegengekomen en heb ik kort met Piet Keizer gesproken, de voormalige gitarist van The Cats.

Ondanks dat het dorp in Nederland ligt, spreken veel Volendammers nog steeds tegen elkaar in het dialect; iets dat voor een jas moeilijk te volgen is en zeker niet te spreken. Participeren was dan ook niet altijd even makkelijk, maar net als op andere plekken gaat het na verloop van tijd makkelijker. Veel Volendammers zoeken de gezelligheid op en gaan veel de deur uit. Hierdoor was er altijd wel wat te doen. Ik ging bijvoorbeeld fluiten bij jeugdwedstrijden van de lokale voetbalclub en naar muziekavonden. En nadat ik steeds meer Volendammers leerde kennen, was het ook makkelijker om ’s avonds de Dijk op te gaan: de plek met de kroegjes en terrassen.

Uiteindelijk bleken de Volendammers juist erg vrijgevig en gastvrij te zijn. Overal waar ik kwam, werd gelijk eten en drinken aangeboden. Zo heb ik bij verschillende gezinnen mee kunnen eten of lunchen. Hoewel Volendam bekend staat als een gesloten gemeenschap, waren de meeste Volendammers die ik gesproken heb, juist erg vriendelijk en nieuwsgierig. Ook veldwerk in eigen land kan dus een interessante, leuke en vooral bijzondere ervaring zijn.